

Beseda odpira meje in manjša svet

Svet ni črno-bel, marveč siv – Slovenski debaterji
vse boljši – Preobrazba mnenja kot intelektualni napredek

Prof. dr. Alfred C. Snider, univerzitetni profesor debate, argumentacije in retorike, prihaja iz hladnega ameriškega Vermona, enajst milj oddaljenega od kanadskega Montreala. Tik preden se je pred nedavnim odzval povabilu slovenskega zavoda za kulturo dialoga *Za in proti* je (kot že večkrat) o *debatih* debatiral v Srbiji, profesionalna pot pa ga je vodila po vseh koncih sveta. Mesarjev sin bi, kot verjame, ostal mesarjev sin ali bi, ves nesrečen, pogreval hrano v kakšnem lokalu s hitro prehrano, če ga ne bi že v osnovni soli usodno prevzela debata. Kot nediscipliniran, klepetav in neprilagojen učence, ki je težko sprejemal navodila in ukaze, ne bi verjetno nikoli dokončal univerze, kaj šele da bi se podal na akademski pot in skozi debato v svet.

Stik s sabo je bil namreč našel v debatnem krožku, ko je, postavljen pred učitelja in vrstnike, začutil svojo (pre)moč. Njihovi odzivi, opozorila ... so postali njegova učna metoda, po kateri je vztrajno napredoval. Z debato, s katero se prevzija že tri desetletja, si je, kot pravi, rešil življenje. Moč besede je njegova zgodba o uspehu.

Odpiranje očl

Debata, ki pripomore k razvoju analitičnega mišljenja in govorniških veščin, je organizirana diskusija o vnaprej določeni temi, v kateri se sodelujoči vsak s svojimi številnimi pogledi, toda v razmerju *pro et contra*, razhajajo na civiliziran, logičen in celosten način. Včasih in po svoje je debata tudi igra, igra v pomenu tekmovalnosti, ki je malo nikoli ne škodi, ter v pomenu izobraževanja in priprav na manj zabavne, življenjske teme. »Beseda ni mogoče govoriti o zabavi ob tako resnih dilemah, kot je denimo vstop Slovenije v Nato« (Alfred C. Snider ga, mimogrede, ne podpira). Tako kot telovadec počasi obli-

eni in hudoceev na drugi strani, ni črno-bel, toda siv.« Alfred C. Snider si zato prizadeva organizirati študentske debate med Izraelci in Palestinci, med Kubanci in Američani, med Indijci in Pakistanci, med Kitajci in Tajvanci ... »Ni pomembno, kdo zmaga in kdo izgublja. Vsaka izguba je zmaga, saj je odlična priprava na resnična soočenja. Ključna beseda v debati, ki mora biti zmes logike, sočutja in strasti, je *spoštovanje*.«

Bipolarnosti in enakosti

V svetu, ki postaja čedalje bolj zapleten in posledično vse bolj poenostavljen, debata pogleduje pod kožo in tam smo vsi enaki. Bipolarnost med kristjani in muslimani, med kapitalisti in socialisti, demokrati in avtoritarneži, med jaz in ti, ki si barbar, ... je samo navidezna. »V ZDA, denimo, kjer prave levece ni, sta pa sredinski in desni pol, so demokrati zelo podobni republikancem. Ne mislim, da je to nujno slabo, kajti manj odločno stališče je lažje spreminjati, menjava kritičnih mnenj pa lahko pomeni tudi

Svetovne figure

Med svetovnimi govorniki, ki znajo uglasti um, besede in telo, bi Alfred C. Snider izpostavil nekdanjega predsednika in nobelovca Jimmyja Carterja. »A nekaj najmočnejšemu možu na svetu, ki ta čas s svojimi rokami gradi domove za brezdomce, iskrenosti politično morda res ni vselej koristila.« Od Ala Gora, ki ima za sabo zgodovino dobrega govornika, bi morda pričakoval več spretnosti v soočenjih z Georgeom W. Bushem med predsedniško kampanjo. Bushova retorika navadnega človeka v džinsu in z »rančem«, ki se kdaj (na Japonskem, denimo) zmoti, pa da je zgolj premišljena poza. V nasprotju z intelektualnim Clintonom naj bi bil čim bližje navadnemu človeku, z mnogimi darovi in tudi napakami. *Takšni smo*.

Snider – menda ima zagovornike med privrženci Pinocheta, med kitajskimi komunisti ... dvomljivce, ki vidijo v debati demagogijo in manipulacijo, pa je najti tudi v Mariboru – se poskuša zavestno izogibati besedi mi, ki da jo tako zelo radi poudarjajo Ame-

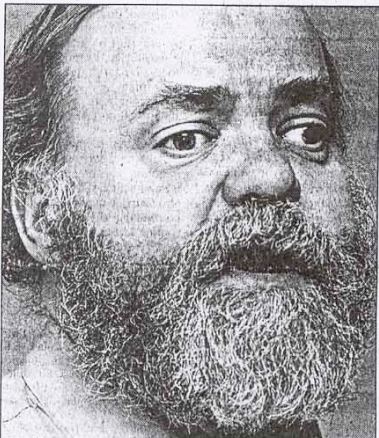

Foto Tadej Regent

Alfred C. Snider

kuje svoje telo, tako se – po razmišljanju ene najpomembnejših figur v debatnem programu zvezne države Vermona, ki pa svoje znanje posreduje tujim dijakom in študentom – tudi dober debater ne rodi, ampak raste iz nastopa v nastop. Iz soočenja v soočenje. Da morajo mladi debaterji neredko res zagovarjati stališča, ki so v nasprotju z njihovim prepričanjem, po Sniderjevem *Code of the debater*, doslej živem tudi na svetovnem spletu, ni neetično, saj mnenja ni mogoče zagovarjati brez poznavanja argumentov nasprotujoče strani. »Ne zgotdi se redko, da se študentje, ki odločno nasprotujejo smrtni kazni, po raziskavi in študiju problematike zavzemajo zanjo. Včasih smo le kognitivno preleni, da bi hoteli prepoznati razloge nasprotnega pola in premostiti stereotipe in predsodke do drugosti in drugačnosti. Svet ni nolie aneolov n

intelektualni napredek. Človek, ki misli s svojo glavo, je mnogo večji domoljub od tistega, ki se v vsem strinja z Georgeom W. Bushem, ker je pač predsednik. Demokracija ni oblika vladavine, je stanje duha.« Včasih se mu zatorej zdi, da uspeh poleni ljudi, ki jih zanima samo še, kako biti čim bolj privlačen in kdo je trenutno dekle Toma Cruisa; krizne (srbske) razmere nasprotno silijo (srbske študente) k resnejšim razmišljanjem. »Bolj so radovedni, željni znanja, spretni v iskanju podatkov ...«

Alfred C. Snider se pogosto vrača v države nekdanje Jugoslavije in še posebno v Srbijo. V spominu mu je ostala zlasti zanimiva izkušnja iz leta 1997: medtem ko so dijaki srbskih, albanskih in madžarskih korenin z lahkoto debatirali med seboj in postali prijatelji, njihovi starši tega niso bili sposobni. Srbski oče je odpeljal sina, ki se je spogledoval z albanskim dekletom, drugi je sina, ki je debatiral o nujnosti spremembe Miloševićeve politike, vpisal v voivko.

Alfred C. Snider je med drugim avtor številnih člankov o političnem debatiranju in komunikaciji in eden glavnih aktivistov pri uvajanju debate v Srednjo in Južno Ameriko. Med obiskom v Sloveniji je vodil debaterske delavnice v Novem mestu, Trbovljah, Mariboru in Ljutomeru ter predaval o demokraciji in kritičnem razmišljanju v dobi terorizma, o javnem mnenju v ZDA, o ameriških medijih, o manipulaciji politikov in političnih institucij. Po njegovih opažanjih študentje, ki se merijo v debati, pozneje v življenju mnogo hitreje napredujejo. Ceravno debata v Sloveniji v nasprotju z anglosaksonskimi državami nima tradicije, se slovenski debaterji hitro vzpenjajo proti vrhu.

ričani. »Mislijo Združene države Amerike, ZDA pa pomeni vlado.« Profesor je do Amerike in Georgea W. Busha kritičen in se na glas sprahuje, kaj je z *Ameriko narobe*, zaradi česar ni vselej v milosti in zaradi česar »FBI o njem morda kopiči dosje«. Politično neusmerjen, a pod močnim vplivom mentorja, ki ga ni nikoli poznal, Ivana Licha, želi ostati predvsem razmišljajoč človek. V času internetne tehnologije, ki omogoča videti vsak obraz in slišati vsak glas, bi se njegov poziv glasil: vsak državljan in vsaka računalniška tipkovnica naj postane globalni govorniški podij. *Mimi Podkrižnik*

Zi
-
sl

O
pa
zv
la
sk
živ

20
ga
mk
uk
lar
po
je
ja
Jaj
tna
jo
svc
pri
je
jih
ka
ob
skk
uk
bla
je
kri
lati
v
Nja
ma
Do
čev
kal
ver
dot

Po
n
nilk
Jud
že f
larj
ma
nak
uslu
vpr
ime
Čid
priš
du,
nar
skla
dno
dnjst
vzel